

***Het leven in tijden van vrede* – Francesco Pecoraro**

Els van der Pluijm

Vertalersgeluktournee 2018

Om te beginnen: vertalen is leuk. Verslavend, zou ik zelfs zeggen. Ik kan er dan ook niet mee stoppen en ga er mee door tot ik erbij neerval. Voor een vertaler kan het trouwens heel prettig zijn om ‘een zekere leeftijd’ te hebben. Je woordenschat groeit, je levenservaring draagt bij, en het minder worden van het korte termijngeheugen zorgt nu en dan voor een leuke verrassing: Goh, heb ik dat geschreven? denk ik dan als ik een net uitgekomen vertaling van mezelf opensla, innig tevreden met mooie zinnen en slimme oplossingen. Ik herken er geen woord meer van, maar lees het met een zucht van bewondering.

Voordat jullie gaan sputteren: jaja, het gebeurt natuurlijk ook andersom, vooral bij vertalingen van wat langer geleden. Heb ik dat geschreven? Oeps! Gelukkig komt die zekere leeftijd mij ook hier te hulp: even later ben ik het alweer vergeten en vertaal ik onbekommerd verder.

Dit boek van Pecoraro heb ik samen met Hilda Schraa vertaald. Het leuke is, dat ik absoluut niet kan zien wie wat heeft vertaald. Dat is in dit geval niet het gevolg van een kwakkelend geheugen maar van goed geoliede samenwerking. Omdat ik Hilda ken van de workshops aan de VertalersVakschool, durfde ik haar te vragen om mee te doen. Dat is een hele stap. Als vertaler ben je na-ijverig, een woord dat volgens mij verder alleen wordt gebruikt voor de God van Israel, maar het komt het meest in de buurt van wat ik bedoel. Als ik langdurig heb zitten broeden op een zin, een woord, moet iemand anders het toch niet in zijn hoofd halen om dat te veranderen. Blijf af! Maar dat is natuurlijk precies wat er voortdurend wel gebeurt.

We hebben de hoofdstukken verdeeld, elkaars eerste versie fiks gecorrigeerd, zonder overleg, teruggestuurd, de correcties van de ander geslikt of niet, daarna nog eens doorlezen, en toen alles klaar was nog eens, en de drukproeven ook nog eens. Samen vertalen is dus niet erg tijdbesparend, maar wel inspirerend.

Het betekent dat je elkaar als koppel blindelings moet vertrouwen. Natuurlijk kwamen er soms vragen op, maar eerlijk gezegd heeft dat niet eenmaal tot onenigheid geleid. Integendeel. Ik vond dat het een mooie, compacte vertaling opleverde, die naadloos aansloot bij de staccato-stijl van de schrijver. Het grappige was dat onze vertaling uiteindelijk minder woorden telde dan het origineel. Vertalingen hebben vaak meer woorden, en als dat aantal de 10% dreigt te overschrijden, moeten er bij de vertaler alarmbellen gaan rinkelen. Dus is het een goed teken als een vertaling beknopt blijft.

Het interessante van dit boek zit voor mij in de afwisseling van filosofische vragen en technische antwoorden. Ivo, de hoofdpersoon, stapt als student dan ook

over van filosofie naar techniek, wil bruggenbouwer worden, een heuse pontifex, heel toepasselijk in Rome, waar het boek zich voor een groot deel afspeelt.

Pecoraro schrijft heel droog, zonder franje, kortaf, je mag als lezer zelf nog het een en ander invullen. Die toon, dat lichte sarcasme, ligt gevoelig, elk land heeft een eigen soort humor, en wat dat betreft ligt Pecoraro misschien iets dichterbij de Angelsaksische, ofwel onze traditie, dan bij de Italiaanse, die wat uitleggerig kan zijn en voor ons nog weleens een tikje oubollig kan klinken. Om samen te vertalen moet je dan ook allebei feilloos aanvoelen hoe je die toon treft.

Het verhaal speelt zich af op één dag. Ivo wacht op het vliegveld van Sharm-el-Sheikh op zijn vertraagde vliegtuig en raakt tijdens zijn vlucht naar huis in coma door een bacterie die hij 's morgens vroeg heeft opgelopen en die zijn hersens in pap verandert. Hij is daar in Egypte omdat het koraalrif afsterft en hij de mogelijkheden moet inschatten om een volledig nep-rif te maken. Een treffend voorbeeld van een filosofische kwestie, de vervangbaarheid van de werkelijkheid, waar technische oplossingen voor worden gezocht.

Die technische verhandelingen zijn vaak ingewikkeld en vragen de nodige research. Weet u wat 'uitkragende liggers' zijn? Ik wist het in elk geval niet. Maar eerlijk gezegd vind ik het altijd weer leuk om verschillende deskundigen te vragen naar specifieke termen. Je ontmoet de wonderlijkste mensen, vrijwel altijd vriendelijk en behulpzaam, behalve in de geldwereld, waar ik onlangs een boek over heb vertaald.

In dit boek wordt geschreven over vliegtuigen, zeilboten, bruggen en nep-koraal. En allerlei vissen. De Latijnse naam is zo gevonden, maar dan. Als het vissen zijn die niet in onze streken voorkomen, hebben ze niet altijd een Nederlandse naam. Dus wat doe je? Met foto's van internet langs bij visboeren op de markt, die weten heel veel, en het is een leuke afwisseling met je bureaustoel. Zo heb ik ooit gevraagd naar een bepaald soort vishaakjes, (die noemen we niet, die pakken we gewoon) naar onderdelen van een T-Ford, (een onvergetelijke kennismaking met Leen APK, de absolute expert op dat gebied) of de naam van een dubbelloopsgeweer met afgezaagde lopen. Je komt nog eens ergens.

Ik wil eindigen met een fragment waarin de filosofische blik van Ivo Brandani, de hoofdpersoon, zich vertaalt in technisch vernuft: de beschrijving van de beroemde Firth of Forth Bridge, waarin we een bijna lyrische architect Pecoraro horen:

Links steekt de constructie van de brug hoog boven de rest uit, verplettert die, en pal tegen het talud van de Rail Bridge staat een kleine vuurtoren, die door die afmetingen volledig in het niet valt. De brug is daar al op hoogte, de rails zullen zo'n vijftig meter hoog liggen, de mist slokt geleidelijk de rest van de brug op, die zich dapper steeds verder in de Firth of Forth waagt. Machtige stappen in de klamme lucht die naar water, slijk en door het laagtij drooggevalen algen ruikt, lucht die steeds kouder wordt, de pijlers laag in het water,

alsof het monster zijn poten van ijzig koud staal rechtstreeks
in de riviermonding plonsde...

Ik kijk al vol verlangen uit naar Pecoraro's volgende boek. Hij is tenslotte even oud als
ik, wie weet waar hij zich nog aan zal wagen.